

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра романської філології

**СИСТЕМНО–СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ
ІСПАНСЬКОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «бакалавр»

студентки IV року навчання

галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,

спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізації 035.051 «Романські мови та

літератури (переклад включно), перша –

іспанська»,

ОП «Іспанська мова та переклад, англійська

мова та друга романська мова»,

Марії КВАЧУК

Науковий керівник:

к. філол. н., асист. кафедри романської філології

Ірина МОРЕНЕЦЬ

Рецензент:

к. філол.н, доц. кафедри романської філології

Наталія ЧОРНА

«Допущено до захисту»

Протокол № 9 засідання кафедри

романської філології від 19 квітня 2024 року

Завідувач кафедри _____ **Ірина СИТДИКОВА**

Київ - 2024

АНОТАЦІЯ

Інформаційна революція змінила спосіб сприйняття інформації, спілкування, навчання та роботи. Через комп'ютеризацію всіх сфер життя система мови невпинно поповнюється все новими і новими термінами. Відповідно виникає потреба у розумінні цієї термінології, що є необхідним не лише для мовознавців, а й для фахівців у сфері технологій та простих користувачів. У цьому дослідженні ми проаналізували комп'ютерну терміносистему, розділивши терміни на семантичні групи, та дослідили їх походження і взаємодію у мовному середовищі. Для цього було відібрано сучасні комп'ютерні терміни, які можна поділити на ті, що описують комп'ютери та його елементи, програмування, мережу та зв'язок, безпеку даних, зберігання та обробку інформації та універсальні дії. З'ясовано, що комп'ютерні терміни мають неоднорідне походження. У сфері програмування, безпеки даних та інформації переважають запозичення з англійської, наприклад, *adware*, *bit*, *hacker*, *antivirus*. Мережа та зв'язок складаються з багатокомпонентних понять, для чіткого і влучного вираження яких використовуються переважно аббревіатури (*DNS*, *HTTP*, *IP*). У категорії складових комп'ютера та програмного забезпечення можна виділити запозичення та власно іспанські слова, що пройшли термінологізацію, наприклад, *disco*, *ratón*, *subir*, *barra*. Серед запозичень переважають кальки з англійської (*código fuente*, *disipador térmico*, *dispositivo de almacenamiento*), які є легшими для сприйняття мовцями ніж неадаптовані запозичення. Також терміни можуть бути утворені в результаті словоскладання (*tarjeta madre*, *botón principal*, *base de datos*, *ranura de expansión*) або деривації (*ciberespacio*, *programación*, *conector*, *procesador*). Комп'ютерні терміни не відділені від іншої лексики, а навпаки є невід'ємною частиною системи мови, впливаючи на неї. Тому слід важливо правильно інтерпретувати терміни, що допомагає краще порозумітися як спеціалістам, так і пересічним користувачам, не допустити непорозумінь та пришвидшити стандартизацію.

Ключові слова: термін, комп'ютерна термінологія, терміносистема, семантика, категорія, інтерпретація.

ABSTRACT

The information revolution has changed the way we perceive information, communicate, study and work. Due to the computerisation of all spheres of life, the language system is constantly being updated with new terms. Accordingly, there is a need to understand this terminology, which is essential not only for linguists but also for tech professionals and ordinary users. In this study, we have analysed the computer terminology system by dividing the terms into semantic groups and have investigated their origin and interaction in the linguistic environment. For this purpose, we have selected modern computer terms that can be divided into those describing computers and its elements, programming, networking and communication, data security, information storage and processing, and universal actions. It is found that the terms have diverse origins. In the field of programming, data and information security, English borrowings prevail, for example, *adware*, *bit*, *hacker*, *antivirus*. Networking and communication consist of multi-component concepts, which are mainly expressed by using abbreviations (*DNS*, *HTTP*, *IP*). In the category of computer and software components, we can distinguish borrowings and Spanish words that have been termed, for example, *disco*, *ratón*, *subir*, *barra*. Among the borrowings, English calques predominate (*código fuente*, *disipador térmico*, *dispositivo de almacenamiento*), which are easier for speakers to understand than non-adapted borrowings. Terms can be formed also by word compounding (*tarjeta madre*, *botón principal*, *base de datos*, *ranura de expansión*) or derivation (*ciberespacio*, *programación*, *conector*, *procesador*). Computer terms are not separated from other vocabulary, but rather they are an integral part of the language system, influencing it. That's why it's important to interpret the terms correctly, which helps both specialists and ordinary users to understand each other better, prevent misunderstandings and speed up standardisation.

Key words: term, computer terminology, terminology system, semantics, category, interpretation.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	8
1.1 Термінологія як невід'ємна частина лексичної системи мови	8
1.2 Сутність й властивості поняття термін	10
1.3 Комп'ютерна термінологія як набір лексичних одиниць на позначення термінів комп'ютерних наук	13
Висновки до першого розділу	16
РОЗДІЛ 2 СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ	18
2.1 Походження комп'ютерних термінів в сучасній іспанській мові	18
2.2 Класифікація комп'ютерних термінів за семантичними групами.....	28
2.3 Інтерпретація комп'ютерних термінів.....	30
2.4 Вплив комп'ютерної термінології на систему мови.....	33
Висновки до другого розділу	35
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	40
ДОДАТКИ	44
Додаток А. Джерела термінів.....	44
Додаток Б. Словник комп'ютерних термінів іспанської мови	45

ВСТУП

Від кінця XX століття почався новий етап науково–технічного прогресу. Цей період характеризувався бурхливим розвитком інформаційних технологій, особливо комп'ютерів та Інтернету, які змінили те, як ми спілкуємося, працюємо, навчаємося та розвиваємося. Інформаційна революція вплинула на всі сфери життя суспільства, від економіки та політики до культури та освіти, і продовжує формувати нашу сучасну реальність і майбутнє.

Сьогодні спостерігається процес комп'ютеризації всіх сфер життя. Це не лише використання комп'ютерів відповідними спеціалістами в окремих галузях; мільйони людей використовують персональні комп'ютери, смартфони чи інші девайси. Всі вони так чи інакше у спілкуванні послуговуються комп'ютерною термінологією, що безпосередньо стосується роботи комп'ютера, операційних процесів або понять, пов'язаних з програмним забезпеченням. Стрімкий розвиток технологій, поява нових застосунків і функцій, а також велика кількість користувачів призводять до нескінченного процесу взаємодії мов і творення нових лексичних одиниць. Новоутворені слова та конструкції є важливими не лише для здійснення самого номінативного процесу, а й сприяють розвитку і становленню комп'ютерної термінології. Саме тому знання особливостей таких термінів має цікавити та бути корисним не лише для пересічних користувачів та ІТ–спеціалістів, а в першу чергу лінгвістів.

Іспанська мова не є виключенням. Її словниковий склад невпинно поповнюється новою лексикою, пов'язаною зі сферою комп'ютерних наук, що потребує дослідження й аналізу. Це зумовлює **актуальність теми**, оскільки системно-семантичні особливості комп'ютерної термінології в сучасній іспанській мові ще не були ґрунтовно досліджені науковцями.

Новизна полягає в дослідженні й аналізі саме сучасних комп'ютерних термінів. Серед українських вчених дослідженням термінології займалися Т. Р. Кияк [9], [13], Л.О. Симоненко [23], С. Панченко [21]. На світовій арені цю тему вивчали Р. Дюбюк [38], [39], Т. Кабре [35], К.Ахмад [31]. Але питання сучасних іспанських комп'ютерних термінів досліджено недостатньо.

Об'єктом дослідження є лексичні одиниці сучасної іспанської комп'ютерної термінології.

Предмет дослідження – це системно-семантичні особливості сучасних комп'ютерних термінів в іспанській мові.

Мета полягає у дослідженні комп'ютерної термінології сучасної іспанської мови та визначенні системно–семантичних особливостей зазначених лексичних одиниць.

Досягнення мети реалізовується шляхом виконання таких **завдань**:

- розглянути основні характеристики термінології;
- визначити місце комп'ютерної термінології в лексичній системі мови як конкретної терміносистеми;
- проаналізувати ключові властивості поняття термін у межах комп'ютерної терміносистеми;
- визначити системно–семантичні особливості, що властиві термінам в комп'ютерній галузі;
- систематизувати та класифікувати комп'ютерні терміни в іспанській мові за категоріями відповідно до походження та семантичними групами.

Методологічна основа дослідження: накопичення й розгляд необхідної теоретичної бази з проблем термінознавства, відбір емпіричного матеріалу для дослідження комп'ютерної термінології в іспанській мові, аналіз семантичних та словотвірних особливостей лексичних одиниць на позначення понять комп'ютерних наук, систематизація отриманих результатів, обґрунтування висновків, визначення перспектив подальших досліджень.

Дослідження здійснюється на **матеріалі** іспанських статей, присвячених комп'ютерній сфері, сайтів з надання ІТ–послуг, ресурсів з надання й створення освітніх курсів в галузі ІТ, сервісів для програмування, соцмереж.

Практичне значення: дослідження системно–семантичних особливостей допомагає розібратися в структурі та лексичних властивостях іспанської мови, що дозволяє краще зрозуміти, які принципи лежать в основі формування нових слів та вживання термінів у мовному середовищі. Це особливо важливо для перекладачів,

лінгвістів, укладачів технічних словників та інших фахівців, які працюють з іспанською мовою. Дослідження системи та семантики іспанських термінів сприяє покращенню якості технічного перекладу. Розуміння, як терміни взаємодіють у лексичній системі та як їх значення та вживання можуть змінюватися залежно від контексту, допомагає перекладачам точно передати зміст. Для фахівців комп'ютерної науки важливо розуміти термінологію, яка використовується у спільноті програмістів, щоб ефективно спілкуватися.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження пройшли апробацію на VIII Всеукраїнських наукових читаннях «Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи» (Київ, 12 квітня 2024 року).

Структура роботи: робота складається з анотації, вступу, двох розділів, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг бакалаврської роботи – 52 сторінок, з них основного тексту – 40 сторінок. Список джерел використаної літератури нараховує 41 пункт. Додатки містять джерела термінів та іспанські комп'ютерні терміни (125), що подані з українським перекладом.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1 Термінологія як невід'ємна частина лексичної системи мови

Термінознавство, як дисципліна, що займається вивченням і складанням спеціалізованих термінів, існує давно, але лише в останні десятиліття дослідження набули системного характеру. Термінознавство, як ми розуміємо його сьогодні, вперше почало формуватися в 1930–х роках [35, с.14]. Стрімкий прогрес і розвиток технологій і науки у XVIII–XX століттях вимагали не лише називання нових понять, а й узгодження отриманих термінів, що ставали все більш популярними [31, с.4]. Значення ж самої термінології, предмету вивчення термінознавства, сьогодні відзначають як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Дослідження, проведені в 1930–х роках одночасно, але незалежно австрійськими, радянськими та чеськими вченими, дала початок тому, що сьогодні називаємо термінологічною наукою. В їх роботі можна виділити три різні підходи:

Перший підхід, розглядає термінологію як міждисциплінарний, але автономний предмет на службі наукових і технічних дисциплін. Для цього підходу першочергового значення набувають природа поняття та поняттєві відношення.

Другий підхід, натхненний філософією, передусім цікавиться логічною класифікацією поняттєвих систем та організацією знань.

Третій підхід, орієнтований на лінгвістику, яка розглядає термінологію як складову частину лексики мови і, подібно до першого підходу, орієнтується на значення і поняття [35, с.17].

Оскільки ці підходи не заперечують один одному, а, радше, концентруються на різних аспектах одного й того самого поняття, на їх основі можна сформулювати визначення термінології. Отже, термінологією називаємо набір спеціалізованої лексики, яка використовуються в певних наукових галузях знань, предметних областях або професіях, в межах якої важливе місце займають зв'язки між термінами і поняттями та закріплення термінів за поняттями. До термінології входять

загальнонаукові, міжгалузеві та вузькогалузеві терміни, а також велика група слів загальномовного словника, що в межах термінологічного поля набуває свого конкретного поняттєвого значення [21, с.1].

Термінологія є найбільш динамічною та гнучкою лексичною системою мови, тому дослідження в цій галузі часто мають історичну спрямованість та демонструють, як термінологія виникала, розвивалася та змінювалася залежно від розвитку відповідних наук та загального стилю мислення історичного періоду. У сучасній науковій літературі можна знайти велику кількість визначень термінології, що свідчить про підвищений інтерес до цієї проблеми та вказує на різні підходи до її вивчення. Коли мова йде про термінологію, науковці зазвичай розділяють:

- 1) науку, що вивчає терміни, що останнім часом все частіше називають термінознавством;
- 2) фахову лексику, що входить до складу певної мови. В цьому випадку мова йде про українську термінологію, іспанську термінологію тощо;
- 3) спеціальну лексику, якою послуговуються в певній галузі науки [13].

Термінологія є важливою складовою мови, необхідною для забезпечення точного та чіткого спілкування в сфері наукових знань. Вона забезпечує узгодженість та ясність в комунікації шляхом використання спеціалізованих термінів, що точно відображають конкретні поняття, процеси чи явища у відповідній галузі. Це допомагає уникнути двозначності в передачі інформації. Термінознавці ставлять на меті проведення теоретичних досліджень, вдосконалення процесів розпізнавання, аналізу та творення термінів, їх класифікацію та систематизацію. І. Ментинська зазначає, що процес формування термінології має скоріше стихійний характер і включає в себе різноманітні одиниці такі як: галузеві терміни, професіоналізми, номенклатурні одиниці, терміноїди та інші [18, с.34].

Очевидно, що зародження і розвиток терміносистеми починається одночасно з виникненням конкретної галузі науки [18, с.35]. Унікальність термінології кожної галузі або професії сприяє формуванню її ідентичності та розрізненню від інших дисциплін. Спеціалізовані терміни відображають унікальні аспекти та особливості конкретної галузі, сприяючи її вирізненню та розвитку. Кожна наука прагне

максимально впорядкувати термінологію, якою вона користується, і, встановивши однозначну співвідносність між словом і термінованим поняттям досягти максимальної точності й лаконічності кожного терміна [20, с.3].

Як і будь-яка інша галузь знань, термінологія зазнає змін, які залежать від теоретиків і фахівців, що її застосовують. Одна з головних причин цих змін — це, звичайно, розвиток науки та розширення уявлення про світ в цілому. Нові знання вимагають назви для опису й подальшого вивчення, що призводить до утворення нових слів і словосполучень, або збільшення семантичних функцій вже існуючих. Інша причина впливає зі зв'язку, термінології з іншими дисциплінами, особливо з семантикою, лексикологією та лексикографією. Хоча термінологічні методи дослідження вважають емпіричними, вони мають чітко визначену мету, а саме — задовольнити потреби своїх користувачів у вираженні думок, та забезпечити мовним матеріалом для універсального обміну інформацією [38, с.112].

Отже, разом з всеохоплюючим розвитком наукових досліджень та появи все нових і нових галузей знань, розвивається й термінологія. У кожній сфері вона набуває своїх характеристик та стає невід'ємною частиною мови. У цій роботі розглядатимемо термінологію саме як набір спеціалізованої лексики певної галузі науки чи техніки для визначення особливостей комп'ютерної термінології.

1.2 Сутність й властивості поняття термін

В термінознавчій науці є велика кількість визначень поняття «термін», що виділяють ту чи іншу основну його ознаку. Це пов'язано з тим, що саме поняття є досить складним та багатогранним. Термін використовується не лише безпосередньо у термінології, але і є об'єктом дослідження в різних галузях наук, тому вони мають свої власні вимоги щодо визначення термінів, відзначаючи ті аспекти, які для них є суттєвими.

Термін як поняття (term) з'являється в 13 столітті. Звернімося до етимології. З санскриту *tarman* — вершина стовпа; латинський *terminus* — межа; грецькою *termön* також означає межу або кінець; старофранцузькою *terme* означає кінець певного періоду чи часу. Значення «слова або фрази, використовуваних у вузькому або

точному значенні» фіксується за терміном від кінця 14 ст. Цьому передував початок його почали вживання у середньовічній латині для відтворення грецького *horos* кордон в логіці та математиці (термінами лінії є її точки). Згодом у математиці почали казати *in terms of* зі значенням характерний для, належний до певної теми, що з часом почало вживатися й у повсякденній мові [37, с.2].

Згідно з думкою іспанської лінгвістки Терези Кабре, терміни – це одиниці, які співвідносять мову і реальність, і уособлюють об’єкти навколишнього світу [35, с.7]. Їх використовують спеціалісти певної сфери для називання об’єктів, вираження понять та подальшому обміну інформацією на регулярній основі. Це сприяє утворенню структурованості тієї чи іншої галузі науки, що значно покращує взаєморозуміння між фахівцями.

Л. Симоненко визначає термін як слово або словосполучення, що позначає поняття науки, техніки і мистецтва, основними ознаками якого є системність, відповідність означуваному поняттю, наявність дефініцій, тенденція до моносемії в межах свого термінологічного поля, тобто термінології певної галузі знань [23, с.19]. За М. Кочерганом «термін — це спеціальне слово або словосполучення, що служить точним позначенням понять певної галузі науки» [14, с.220].

Оскільки для визначення терміна важливим є його співвідношення з певним поняттям чи об’єктом, варто завжди розглядати термін у відповідному контексті. Наукове знання становить набір стійких понять, що у свою чергу відповідають словам – термінам. Можна зробити висновок, що однією з основних ознак терміна є його належність до лексичної системи мови. Він виконує номінативну функцію, а також забезпечує зв’язок слова–терміна і поняття [8, с. 14]. Цей акцент на переході від понять до термінів відрізняє методи, що використовуються в термінології, від методів дослідження, що застосовуються в лексикографії.

Термінологія є частиною словникового складу мови. Однак вона відрізняється від загальноновживаної лексики низкою характеристик. Термін як лексична одиниця має свої властивості, завдяки яким досягається належна реалізація його функцій. Серед основних характеристик терміна можна виділити наступні:

- фіксоване визначення зазначене в словниках. Термін має чітке, стає визначення, яке відрізняє його від інших понять у термінологічній системі. Наприклад, *encriptación* es el proceso de convertir datos legibles en un formato ilegible, conocido como texto cifrado, con el objetivo de proteger la confidencialidad de la información [40];

- однозначність для уникнення плутанини або невизначеності. Наприклад, *teclado se refiere al conjunto de teclas utilizado para introducir datos en una computadora u otro dispositivo electrónico* [40];

- терміни стилістично–нейтральні, бо наука ставить на меті об'єктивний виклад інформації без емоційних відтінків. Наприклад, *Internet es una red informática mundial, descentralizada, formada por la conexión directa entre computadoras mediante un protocolo especial de comunicación* [40]. Сам термін «Інтернет» і його визначення позбавлені оцінки;

- влучність та повнота виражені короткою формою. Термін повинен бути стислим, лаконічним, але водночас передавати повну сутність поняття. Наприклад, CCTV, що означає *Circuito Cerrado de Televisión* (Закрита телевізійна система) і коротко виражає сутність системи відеоспостереження, що призначена для контролю за різноманітними середовищами та діяльністю. Її називають закритим контуром, оскільки, на відміну від трансляції, всі її компоненти з'єднані;

- стандартизація термінів. Наразі спостерігається тенденція до інтернаціоналізації термінів, саме тому переважно термінами стають запозичення [8, с.40]. Такі лексичні одиниці гарантують, що усі учасники комунікації розуміють та використовують однакові терміни для позначення одних і тих же понять чи процесів навіть за межами одного національного наукового простору. Наприклад, *software*, англіцизм, що є складовою як іспанської термінології, так і всесвітньо відомим.

Головною функцією терміна є номінативна: називати поняття, без пізнання й використання яких неможлива та чи інша діяльність. Суть комунікативної функції полягає в передачі й сприйнятті професіоналами певної галузі фахової інформації.

Дефінітивна функція зумовлена наявністю в кожного терміна свого визначення — дефініції.

Вивченням термінів займається окрема лінгвістична наука — термінознавство. Проте слід зазначити, що між термінами і загальноживаною лексикою немає розриву, ба більше, постійно відбувається взаємообмін: термінологізація, коли загальноживана лексична одиниця стає терміном (*tarjeta, error, subir*), чи навпаки — детермінологізація, тобто перехід терміна у розряд загальноживаного слова [8, с.42]. Наприклад, *correo electronico*, що у наш час є майже у всіх людей, водночас залишається важливим елементом при програмуванні та налаштуванні процесу реєстрації на сайтах.

Термінів існують різні види, наприклад, загальнонаукові терміни, що вживаються у всіх термінологіях, вони є загально зрозумілими і використовуються для опису або характеристикації певних понять чи явищ, які можуть бути присутні у різних сферах науки; міжгалузеві терміни використовуються у споріднених галузях науки; вузькогалузеві терміни відображають особливості лише однієї відповідної галузі науки [24, с.1]. Хоча в основному різні науки послуговуються своєю термінологією, існує чимало загальних термінів, що разом утворюють спільну лексичну базу, що полегшує співпрацю та обмін інформацією між спільнотами різних спеціалістів.

1.3 Комп'ютерна термінологія як набір лексичних одиниць на позначення термінів комп'ютерних наук

Існує кілька теорій виникнення поняття комп'ютерна термінологія. Згідно з однією, це сталося у 80–ті роки ХХ століття, від коли розпочалася ера міні–комп'ютерів [36, с.118]. Інша стверджує, що цьому передувало винайдення й популяризація електронно–обчислювальних машин у світі у ХХ столітті [33, с.131]. У перші роки розвитку обчислювальної техніки, терміни були простими й переважно описовими, а згодом почали з'являтися все складніші.

В останні десятиліття особливого значення набуло розширення та упорядкування систем термінів. Це зумовлено стрімким збільшенням обсягу знань у

всіх галузях, а також їхнім поширенням як серед фахівців, так і серед некваліфікованої аудиторії. Крім того, широке використання комп'ютерів призвело до інтенсифікації обміну, обробки та поширення інформації, а також необхідності впорядковувати та управляти цією інформацією. У всіх цих випадках важливим є саме використання термінологічних систем [11, с.26].

Комп'ютерна термінологія представляє собою специфічний набір лексичних одиниць, які використовуються для позначення понять, процесів і концепцій у галузі комп'ютерних наук. Цей набір термінів є ключовим інструментом спілкування в сферах, де використовуються комп'ютери і комп'ютерні технології, тобто становить основу для уніфікації та стандартизації мови в галузі інформатики та програмування. Комп'ютерні терміни є складовими ключових концепцій, методів та описують дії, необхідні для розробки програмного забезпечення, проектування комп'ютерних систем, роботи з базами даних та багатьох інших аспектів комп'ютерних наук [12, с.13]. Вони можуть бути розділені на технічні або функціональні терміни, які відображають конкретні характеристики технологій або програмних продуктів, а також абстрактні концепції, які визначають загальні принципи та підходи, які описують основні принципи функціонування комп'ютерних систем.

Кізіль М.А. також визначає терміни як лексичні одиниці, що характеризуються структурно–семантичною взаємозалежністю компонентів, у межах яких здійснюється як інформаційно–предметний, так і когнітивно–образний досвід у сфері інформатики, комп'ютерних технологій та інтернет–комунікації [11, с.41]. Існує два основні підходи до вивчення термінів: нормативний та дескриптивний. Нормативний підхід передбачає вивчення термінів як слів (або словосполучень) певної сфери вживання, що є найменуванням певного поняття і потребують дефініції. Таким чином, термін за своїми структурними та семантичними характеристиками відрізняється від загальноповживаної лексики. Дескриптивний або описовий підхід передбачає вивчення термінів як будь–якої лексичної одиниці зі спеціальною функцією.

Комп'ютерна термінологія складається з власне комп'ютерних термінів, професіоналізмів та жаргонізмів. Професіоналізми використовують фахівці як

своєрідні синоніми до вже існуючих комп'ютерних термінів. Жаргонізми можуть бути скороченнями, аббревіатурами, сленговими словами або фразами. Такі одиниці є розмовними, часто експресивно забарвленими, використовуються для швидкого та ефективного спілкування між працівниками однією сфери. Комп'ютерні терміни – це спеціалізована лексика, яка використовується для опису комп'ютерних систем, програмного забезпечення, мереж і технологій. Вони включають в себе різноманітні терміни, що називають фізичні складові системи, наприклад, базові технічні поняття такі як *ordenador, software, placa base*, і більш специфічні терміни, що стосуються безпеки та роботи з даними як *perceptrón, cortafuegos, gigabyte, inteligencia artificial/IA*.

Комп'ютерні терміни, на відміну від багатьох інших термінів, активно проникають у всі аспекти життя завдяки тому, що ми всі так чи інакше користуємося комп'ютерами у повсякденному житті, і це призводить до того, що вони втрачають свій вузькоспеціалізований характер та стають загальнолітературними [9, с.59].

Кияк Т. розмежовує професіоналізми й терміни, що разом утворюють спеціальну субмову. Причиною є те, що термін є більш впорядкованим, а професіоналізми — це свого роду напівофіційні одиниці, що переважно вживаються у розмовній мові. Якщо термін буде зрозумілим всім спеціалістам, то професіоналізми можуть існувати у вузькому колі представників професії, що, беззаперечно, не виключає тісного взаємозв'язку між цими поняттями [9, с. 44].

Сьогодні набір комп'ютерних термінів постійно збільшується, оскільки технології стрімко розвиваються і проникають в усі сфери життя суспільства. Розвиток інформаційно–комунікаційних технологій створює потребу в способах спілкування спеціалістів сфер, яких раніше не існувало, а словникові запаси мов потребують постійного поповнення та трансформації. Це стосується й комп'ютерної термінології. Для визначення її місця в загальній системі насамперед визначимо її суб'єктів та їх ставлення до неї:

- для мовознавців, в першу чергу для самих термінознавців, термінологія – це частина лексики, визначена предметною галуззю та прагматичним використанням.

- для фахівців комп'ютерної науки – це формальне відображення поняттєвої організації їх сфери діяльності й необхідні засоби для їх професійної комунікації.

- для пересічних користувачів комп'ютерна термінологія – це сукупність корисних, практичних комунікативних одиниць, знання яких допомагає краще розуміти технічні аспекти роботи комп'ютера та Інтернету для реалізації своїх потреб [35, с.23].

Отже, комп'ютерні терміни – це слова або словосполучення, які мають специфічне, чітко визначене значення у сфері інформаційних технологій. Важливою особливістю цих термінів є те, що вони точно виражають поняття, процеси та назви речей, які характерні для інформаційних технологій. Комп'ютерною термінологією послуговуються 2 основні групи: науковці, які досліджують термінологію, укладають словники, або виконують посередницькі функції в будь-який інший спосіб, та безпосередньо користувачі, професіонали чи аматори, тобто середньостатистичні представники суспільства. Для першої групи термінологія є метою їхньої роботи, для другої – це інструмент комунікації.

Висновки до першого розділу

У XVIII–XX століттях стрімкий прогрес технологій і науки потребує не лише назв нових понять, але й узгодження й збирання вже існуючих одиниць. Так зароджується термінологічна наука, що в останні десятиліття значно розширилася й набула системного характеру. Розглядати термінологію можна як набір спеціалізованої лексики, важливої для точного та чіткого спілкування у сфері наукових знань.

Термінологію кожної галузі складають терміни. Єдиного визначення поняття «термін» не існує, всі вони відображають його складність та значущість у науковому та технічному контекстах, виділяючи ту чи іншу особливість як головну. Термін – одиниця мови, що окреслює поняття науки. Він повинен бути однозначним, стилістично нейтральним, стислим, лаконічним, але водночас передавати повну сутність поняття. Терміни підлягають стандартизації, щоб забезпечити їхнє однакове

розуміння та використання в глобальному масштабі, а їхні різноманітні види відображають специфіку різних наукових галузей та сприяють універсальному сприйняттю фахової інформації.

Комп'ютерна термінологія є набором лексичних одиниць, які використовуються для позначення понять, процесів і концепцій у галузі комп'ютерних наук. Розвиток інформаційно–комунікаційних технологій призводить до постійного збільшення обсягу комп'ютерної термінології. Комп'ютерні терміни можуть бути технічними або функціональними, а також абстрактними концепціями, визначаючи принципи функціонування комп'ютерних систем. Для мовознавців комп'ютерна термінологія – це матеріал для дослідження, для фахівців сфери – інструмент професійної комунікації, а для пересічних користувачів – засіб кращого розуміння технічних аспектів роботи комп'ютера та Інтернету. А сама термінологія є динамічною системою, що безперервно змінюється та розвивається разом із суспільством та науковими знаннями. Ця терміносистема є однією з наймолодших терміносистем, оскільки її формування та розвиток розпочався наприкінці ХХ століття, у період бурхливих інновацій у сфері інформаційних технологій.

Сучасний розвиток інформаційно–комунікаційних технологій зумовлює постійне збільшення комп'ютерних термінів, оскільки вони стають необхідними для спілкування в нових сферах діяльності. Комп'ютерна термінологія відображається у різних контекстах: для мовознавців вона є частиною лексики з прагматичним використанням, для фахівців комп'ютерної науки – це формальне відображення понять та засіб професійної комунікації, а для пересічних користувачів – це корисні комунікативні одиниці, які полегшують розуміння технічних аспектів роботи комп'ютера та Інтернету. Комп'ютерні терміни точно визначають поняття та процеси інформаційних технологій, що робить їх важливими для науковців, які досліджують термінологію, та для звичайних користувачів, які ними користуються у повсякденному житті. Таким чином, комп'ютерні терміни є не лише метою наукової роботи, але і важливим інструментом комунікації для широкого кола людей.

РОЗДІЛ 2

СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

2.1 Походження комп'ютерних термінів в сучасній іспанській мові

Передача знань і продуктів, що є однією з найважливіших рис сучасного суспільства, призводить, з одного боку, до появи нових ринків для наукового, технічного, культурного і комерційного обміну, а з іншого — до необхідності мати справу з багатомовністю вже існуючих. Це також призводить до необхідності стандартизації елементів, які забезпечують цей обмін знаннями [30, с.42]. Стрімкий розвиток науки, техніки і технологій не тільки збагачує лексичний запас мови, а й розширює семантичний діапазон мовних одиниць, що вже використовуються в мовленні. Саме тому сучасна іспанська комп'ютерна термінологія неоднорідна. Коли з'являється чергова комп'ютерна інновація, на позначення якої в мові ще не існує терміна, процес номінації може відбутися двома шляхами:

- термін запозичується з іншої мови (*bit, hacker, Internet*);
- номінація забезпечується засобами, вже наявними у мові [13, с.3].

Так звана вторинна номінація збільшує термінологію кількісно (бо нові терміни таки з'являються) та якісно (відбувається звуження або ж розширення семантики вже наявних лексичних одиниць) [5, с.83]. Наприклад, наявні слова набувають нових значень (*enlace, descargar, archivo*), процес деривації (*ciberespacio*), аббревіації (*CPU/UCP de unidad central de procesamiento*), словоскладання (*disco duro, altavoz, copia de seguridad*) тощо;

Присвоєння назв спеціальним поняттям науки і техніки є абсолютно свідомим процесом, на меті якого стоїть створення не просто окремого терміна, а подальшої чіткої системи. Варто вказати, що за думкою Т.Р. Кияка, хоча й не всі терміни утворилися й утворюються на основі загальноновживаної лексики рідної мови чи мови запозичення, проте повністю «придуманих» термінів дуже мало [9, с.143].

1.Запозичення

З кожним роком їх стає все більше, тут сфера наукової і технічної термінології не виняток. У комп'ютерних та інформаційних технологіях чиненайбільше розвинута міжнародна співпраця та обмін інформацією [19, с.9]. Звісно, про секретні розробки й особливі державні замовлення мова не йде, але мережа Інтернету та англійська як міжнародна мова спілкування, безперечно, розширюють глобальну спільноту користувачів, допомагають розвиватися в цій сфері та обмінюватися ідеями. На думку Т.Р. Кияка, комп'ютерна термінологія української в основному утворена запозиченнями з англійської мови [13, с.35]. Ми вважаємо, що ця тенденція характерна й для іспанської мови. Саме США та деякі країни Західної Європи займалися основними розробками й сприяли розвитку обчислювальних машин та програмного забезпечення від кінця ХХ століття, а терміни якими називали нові поняття відповідно видавалися англійською мовою [26, с.55]. Це є причиною та водночас й стимулом для пришвидшеної стандартизації, так більшість термінів є адаптованими й неадаптованими запозиченнями з англійської.

Найвідоміші запозичення з англійської – це *Internet, haker, bit, byte, router, spam*. Також, наприклад, *ordenador* походить від французького слова *ordinateur*, а воно, у свою чергу, від латинського *ordinator*, тобто «той, хто ставить речі на свої місця, впорядковує». У Латинській Америці використовують термін *computador*, що походить від англійського *computer*, яке, в свою чергу, походить від латинського *computare* – обчислювати. Сам комп'ютер умовно складається з двох основних частин: *hardware* (апаратного забезпечення), яке є його фізичною структурою (електронні схеми, кабелі, корпус, клавіатура, миша тощо), та *software* (програмного забезпечення), яке є його нематеріальною частиною (програми, дані, інформація, документація тощо). У цьому випадку *hardware* і *software* є неадаптованими запозиченнями з англійської, тобто англіцизмами.

До цієї ж категорії можна віднести терміни *adware* (рекламне програмне забезпечення), *firmware* (програмне забезпечення вбудованої системи), *malware* (шкідливе програмне забезпечення), *spyware* (шпигунське програмне забезпечення). Усі вони утворилися на базі терміна *software* із додаванням першої частини, що моделює значення. *Adware* (Advertising + software), *malware* (malicious + software),

firmware (*firm* + *software*). Було запозичено в іспанську й англiцизм на позначення виду iнтернет злочинності такий як *phishing*. Надзвичайно популярний зараз штучний iнтелект, як i в українській та i в iспанській (*inteligencia artificial*) є калькою англійського *artificial intelligence*.

Módem так само є запозиченням з англійської. Цей термін було введено самим винахідником пристрою в 1974 як скорочення від *modulator–demodulator* (модулятор–демодулятор). Іспанською слова, що позначають функції та є основою для похідного терміна так само запозиченні з англійської, тому скорочення впізнаване *modulador – demodulador*. *Webcam* від *web* і *camera* теж є англiцизмом. *Web*, що означає зв'язок зі світовим павутинням Інтернету, також виступає прикметником, завдяки якому номінуються нові поняття, такі як *pagina web*, *navegador web*. У цю ж категорію можна віднести *compilador*, *conexión*, *antivirus*, *conductor*. *Aplicación*, *autenticación*, *configuración*, *encriptacion* замість англійського *–tion* набувають питома іспанського *–cion*.

Caché є графічною адаптація французького *cachet*. Зустрічаємо його в терміні *memoria caché*. *Correo*, від латинського *currere* – бігти, була словом, що стосувалося людини, яка розносила повідомлення, тобто бігала від будинку до будинку. *Electrónico* утворено від англійського *electronic*, що означає електронний. Таким чином, маємо *correo electrónico*, кальку англійського e-mail (*electronic mail*), що буквально означає електронна пошта. Новим видом злочинності стала *piratería en línea*, тобто онлайн піратство, що також є калькою з англійської. Сюди ж можна віднести *código fuente*, що є дослівним перекладом англійського *source code*, *unidad optica* від *optic unit*, *sistema operativo* – *operating system*, *interfaz* – *interface*, *dispositivo de almacenamiento* – *storage device*, *disipador térmico* – *heat sink*. Ці терміни є адаптованими запозиченнями.

2. Міжнаукові терміни

Оскільки сфера комп'ютерних технологій нерозривно пов'язана з іншими науками можна виокремити багато спільної лексики, тобто міжгалузевих термінів, особливо з математикою та фізикою. Наприклад, *ciclo*, *clase*, *dispositivo*, *protocolo*, *registro*, *variable*, *función*, *formulario*.

Однак не всі міжгалузеві терміни зберігають одне й те саме значення, у різних науках. У сфері комп'ютерних термінологій прикладом цього є наступні слова. Наприклад, «*archivo*» означає архів чи саму будівлю архіву, в медичній сфері може означати реєстратура, в комп'ютерній науці термін матиме значення файл. У мореплавстві *navegador* позначає навігатор чи самого мореплавця, в авіації це штурман чи навігаційні прибори, а в сфері комп'ютерних знань він став пошуковою системою себто браузером. В цьому випадку зберігається семантика пошуку, певної орієнтації на місцевості, або ж як в останньому прикладі — в інформації. Слово *barra* також пройшло термінологізацію і стало міжгалузевим терміном. Розгляньмо його значення : в авіації – тяга, у спорті – штанга, в електроніці – стержень, прутик, у медицині — пластина, в геології *barra arenosa* – насипний острів. У сфері комп'ютерних наук *barra* означає строку чи адресний рядок.

Існував в іспанській мові й термін *arroba*, що означає міру ваги, яку колись використовували і позначалася вона знаком @. Сьогодні цей символ нам відомий як невід'ємний елемент електронної адреси. У цьому випадку назва перейшла у комп'ютерну сферу разом із символом.

3. Термінологізація загальноживаних слів

Значна частина термінів сфери комп'ютерних технологій утворилися через термінологізацію загальноживаної лексики. Такий спосіб творення термінів називається семантичною номінацією. Наприклад, *escritorio*, крім фізичного письмового столу, позначає ще й робочий стіл на екрані комп'ютера. Подібний випадок спостерігаємо у стійкому виразі, що видає комп'ютер при помилці завантаження файлу : *error al subir el archivo*; де *error*, так само як у повсякденному спілкуванні, означає помилку, збій, неточність. *Subir*, крім першочергового «підніматися, сідати у транспорт», в авіації набуває значення, що в принципі є синонімічним до першочергового, «набирати висоту, злітати», в бухгалтерській справі це буде нараховувати, зараховувати (надходження, гроші, відсотки). Як комп'ютерний термін *subir* – це вивантажити, завантажити. Варто згадати *menù*, слово без якого не обходиться похід у заклад харчування. Воно саме по собі є запозиченням

з французької, як в іспанській так і в українській мовах. У комп'ютерній галузі термін зберігає цей відтінок значення переліку доступних компонентів та функцій.

Саме люди, як носії мови, найбільше сприяють її розвитку, а мовознавці лише фіксують, впорядковують та аналізують наявні тенденції мови. Сприйняття людьми нових інструментів та винаходів та реакція у відповідь часто й породжує нові слова. Так за методом аналогії утворено термін *ratón*. Натхненням слугувала форма самого пристрою та з'єднувального кабелю, що нагадує мишу з хвостом. Оскільки образ надійно закріпився у свідомості суспільства та не викликає питань, навіть у бездротових мишках таке порівняння є зрозумілим. В Америці переважає лексична калька *mouse* (з множиною *mouses*), тоді як в Іспанії майже повністю переважає семантична калька *ratón*.

Кожен, хто хоч раз користувався мишкою, знає характерний звук, який лунає при натисканні кнопки. Ось цей клік, або ж іспанською *clic* є результатом ономапоєї, звуконаслідування або ж імітації явищ мовними засобами [15, с.282]. Зараз це слово означає не лише звук, а й безпосередньо дію пов'язану з натисканням кнопки миші. Кажемо *hacer clic con el botón secundario*.

Термін *portapapeles* стало позначати буфер обміну в комп'ютерній термінології через схожість з першочерговим значенням *portapapeles* – папка-планшет. У традиційному офісному середовищі цю папку з тримачем, використовують для тимчасового зберігання документів. Аналогічно, в контексті комп'ютерних технологій буфер обміну означає область системної пам'яті, де можуть тимчасово зберігатися дані, які копіюються або вирізаються з одного місця і вставляються в інше в межах того ж пристрою або в іншій програмі. Сюди ж можна віднести *carpeta*, що, крім папки з документами, використовується для позначення структурованого зберігання файлів на комп'ютері.

Слово *disco* походить від латинського *discus*, а воно від грецького *díokos*, що означало товсту круглу пластину, яку кидали спортсмени на Олімпійських іграх. Через схожість за формою свою назву отримав й диск для комп'ютерів. Термін *disco duro* використовується для позначення твердого, найчастіше металевого диска, який використовується для зберігання інформації на комп'ютері. Назва *duro* (жорсткий)

походить від того, що у середині такого диска містяться жорсткі, тверді пластини, що тримаються електроелементом і використовуються для зберігання даних. Такий диск відрізняється від «гнучкого диска» (наприклад, дискети), який має іншу основу. Таким чином, назва жорсткий диск відображає фізичну структуру та принцип роботи цього пристрою. Замість цього терміна може застосовуватися абревіатура HDD від англійського *hard disk driver*.

У мережі Інтернет *enlace* означає гіпертекстове посилання, яке дозволяє користувачам переходити від одного елементу або документу до іншого. Як загальноживане слово воно позначає зв'язок, поєднання, зв'язність. Посилання на сайт теж є своєрідною ланкою, що зв'язує одну сторінку з іншою, забезпечуючи перехід між ними. Можна сказати що після термінологізації *enlace* зберіг своє значення.

Екран в іспанській комп'ютерній технології — це *pantalla*. Поза цією сферою, слово позначає поверхню, що відбиває світло чи зображення, певну ширму чи прикриття. Існує також дуже схоже за значенням *monitor*, запозичення з англійської, що маємо і в українській як монітор.

Якщо говорити про дієслова, більшість термінів на позначення дії в комп'ютерній науці були загальноживаними словами, значення їх розширилося, наприклад *conectar, desconectar, copiar, enviar, recibir, reparar, restaurar*.

4.Деривація

У процесі словотворення на основі власних засобів мови провідне місце займає деривація. Так за допомогою префіксу *ciber-* від англійського *cyber-*, який, у свою чергу, є скороченням від *cybernetic* («кібернетичний») в іспанській мові утворено *ciberespacio, ciberdelito, cibercultura, ciberseguro*. До RAE вже були включені терміни *ciberarte, ciberartista, cibercafé, cibercultura, ciberespacial, cibernauta, cibernética* [10].

Суфіксальним методом утворився термін *programación*, від *programa* за допомогою суфікса *-ción*. Термін *auriculares* походить від латинського слова *auricula*, що означає вухо. У латинській мові слово *auriculares* використовувалося для позначення чогось, що стосується вух або прикріплюється до них. З часом це слово

увійшло в іспанську мову як *auriculares*, що використовується для опису пристроїв для прослуховування, навушників.

Термін *teclado* утворений від *tecla*, має значення набору кнопок чи клавіш. У комп'ютерній термінології так називається клавіатура. Від дієслова *procesar* утворено термін *procesador*, тобто пристрій, що обробляє інформацію, дані, виконує обчислення та керує роботою комп'ютера. Так само від дієслова *conectar* маємо *conector*, роз'єм, що дозволяє підключати до комп'ютера інші пристрої, тобто з'єднувати їх.

5. Словоскладання та словосполучення

Наступним методом утворення термінів є словоскладання. *La placa base* утворено словами «пластина» й «основа», що власне описує й характеризує материнську плату як базову складову комп'ютера. Синонімічне до цього терміна *tarjeta madre* є дослівним перекладом англійського *motherboard*. *Placa de expansión* – ще один термін пов'язаний із материнською платою, що позначає додаткову пластину для її розширення. У цьому випадку так само термін дуже чітко характеризує поняття.

Не лише *tarjeta madre* має більш іспанізований синонім. Розгляньмо термін *firewall*, що є неадаптованим запозиченням з англійської. Він позначає мережевий бар'єр, що пропускає, блокує, шифрує дані, відповідно до наданих йому правил безпеки, тобто захищає від проникнення чи витоку інформації. Для позначення цього поняття також використовують термін *contrafuego*, що є власне іспанським словом. Перекладаємо як бар'єр, контратака, протипожежний, наприклад, *puerta contrafuego*. *Contrafuego* в комп'ютерній науці теж є своєрідним бар'єром між власником мережі та потенційним хакером.

Подібним чином утворилося слово *altavoz* (*alta* + *voz*), що першочергово означало гучномовець, а в комп'ютерній термінології – колонки. *Botón* як кнопка використовується у всіх газулях. Нас цікавлять саме кнопки миші. В іспанській мові ліва називається *botón principal*, тобто головна, що зумовлено функціональними особливостями пристрою, адже більшість дій виконуються саме за допомогою лівої кнопки. Права називається *botón secundario*, тобто другорядна, така що виконує менше задач. Тут ми бачимо приклад ідентифікаційної номінації [2, с.3]. Коліщатко

для гортання, характерне для старіших моделей мишки, називається *rueda de desplazamiento*. Тобто із самого терміна ми вже розуміємо форму й головне призначення елемента.

На позначення бази даних в іспанській мові існує 2 терміни. Один з них, *base de datos*, є калькою англійського *database*. Другий *banco de datos*. *Banco* в цьому випадку уособлює концепт зберігання організованої й структурованої інформації подібно до фінансів у банках. *Bandeja* є загальноживаним словом, що позначає піднос, лоток чи піддон. Воно набуло не буквального значення в термінах *bandeja de entrada* та *bandeja de salida*, що позначають вхідні й вихідні повідомлення на електронній пошті відповідно. Таке використання є спадком з минулого, коли нові листи приносили на тацях, або ж на них лишали ті, що необхідно було відправити. Термін стаціонарний комп'ютер, *computadora de escritorio*, розкриває у собі особливості пристрою, тобто той що завжди стоїть на столі.

Термін *cable de alimentación* виражає функцію цього кабелю – живлення пристрою. Слово *alimentación* в іспанській мові означає живлення або харчування, що відображає процес постачання енергії пристрою через цей кабель. Додавши *cable*, ми отримуємо кабель живлення, що чітко вказує на призначення. Аналогічно утворено *cable de datos*, *datos* перекладається як дані. Отже, *cable de datos* буквально означає кабель для передачі даних. Цей термін використовується для позначення кабелю для передачі інформації між пристроями, такими як комп'ютери, принтери, зовнішні пристрої зберігання даних та інші.

Розгляньмо термін *ranura de expansion*. Слово *ranura* прийшло з загальноживаної лексики, де воно позначає щілину, отвір, розріз. Роз'єм у комп'ютері теж є таким собі розрізом. *Expansion* — розширення, зростання, отримане словоскладанням словосполучення означає слот у комп'ютері, призначений для підключення розширювальних карт або пристроїв. Термін *circuito integrado* перекладається як інтегральна схема. У комп'ютерній термінології *circuito integrado* використовується для позначення електронного пристрою, який складається з мікросхеми, де декілька елементів об'єднуються, або ж інтегруються, в одному корпусі.

Термін *contraseña* утворене від латинських коренів і означає секретний знак чи набір символів, що надає доступ. Його компонентами є: *contra* (проти) і *signum* (знак, символ, значок). що перегукується зі значенням паролю, як додаткового коду, особистого набору знаків. *Pantalla*, яке ми роглядали раніше, є частиною ще одного терміну, а саме *pantalla táctil*, тобто екран що реагує на дотик, сенсорний.

Одразу кілька термінів утворились від *tarjeta*, карта. Наприклад, *tarjeta de red* означає мережева карта, що власне й впливає з двох слів *tarjeta* та *red* якими воно утворене. У комп'ютерних термінах, *tarjeta* означає будь-яку плату або карту, яка встановлюється в комп'ютер або пристрій для виконання певної функції. *Tarjeta de sonido* — це відповідно звукова карта, *tarjeta grafica* — відеокарта.

Термін *copia de seguridad* складається зі слів *copia* (копія) і *seguridad* (безпека). Його значення у комп'ютерній термінології впливає з самого терміна, тобто *copia de seguridad* – створення резервних копій файлів для забезпечення їх безпеки.

6.Абревіація

У сучасній термінології спостерігається прагнення скоротити довгі й складні терміни, аби використовувати ресурси мови раціонально. Вжити абревіатуру замість повного терміну чи особливо словосполучення означає швидше передати необхідну інформацію з мінімальним набором символів [27, с.38]. Абревіація – це процес усичення слова та використання однієї або кількох літер або символів. Деякі абревіатури є універсальними та використовуються лише на письмі, наприклад, *etc* ми вимовляємо повністю як *et cetra*), інші лишають скороченими в усіх формах. Серед комп'ютерних термінів іспанської мови багато акронімів, тобто слів утворених першими літерами слів, об'єднаних на позначення одного поняття. Розгляньмо найпоширеніші:

- WAN (Red de Area Amplia) – WAN (Широкополосна мережа)
- API (Interfaz de Programacion de Aplicaciones) – API (Інтерфейс програмування додатків)
- DNS (Sistema de Nombres de Dominio) – DNS (Система доменних імен)

- SQL (Lenguaje de Consulta Estructurado) – SQL (Мова структурованих запитів)
- SSD (Unidad de Estado Solido) – Твердотільний накопичувач (SSD)
- BIOS (Sistema Basico de Entrada/Salida) – BIOS (Базова система введення/виведення)
- CPU (Unidad Central de Procesamiento) – Центральний процесор
- FTP (Protocolo de Transferencia de Archivos) – FTP (Протокол передачі файлів)
- GPU (Unidad de Procesamiento Grafico) – Графічний процесор (ГП)
- HTTP (Protocolo de Transferencia de Hipertexto) – HTTP (Протокол передачі гіпертексту)
- HTTPS (Protocolo de Transferencia de Hipertexto Seguro) – HTTPS (Безпечний протокол передачі гіпертексту)
- RAM (Memoria de Acceso Aleatorio) – ОП (Оперативна пам'ять)
- IP (Dirección IP) – IP-адреса
- LAN (Red de Area Local) – LAN (Локальна мережа)
- FTP (Protocolo de Transferencia de Archivos) – FTP (Протокол передачі файлів)
- GPU (Unidad de Procesamiento Grafico) – Графічний процесор (ГП)

Можна зробити висновок, що всі зазначені акроніми є запозиченнями з англійської. Слід зазначити, що хоча терміни, що складають поняття можуть бути запозиченні чи ні, тобто утворені з власне іспанських слів, вони не утворюють іспанський відповідник аббревіатури.

2.2 Класифікація комп'ютерних термінів за семантичними групами

Існують різні підходи до семантичного аналізу термінів. У нашому дослідженні системно-семантичних особливостей комп'ютерних термінів було використано номінативний критерій. Він передбачає виокремлення семантичних груп, під якими розуміється сукупність пов'язаних лексичних одиниць, що об'єднані за змістом і відображають поняттєву, предметну та функціональну подібність позначуваних явищ [11, с.199].

Дослідження комп'ютерних термінів є складним процесом, який складається з кількох етапів, кожен з яких спрямований на вивчення певного аспекту комп'ютерної термінології та потребує ретельного аналізу [34, с.18.]. Семантика вивчає значення слів та словосполучень, а також взаємозв'язки між цими значеннями. Однак тут ми торкаємося практично всіх інших рівнів мови, щоб мати комплексне уявлення про комп'ютерні терміни, що мають свої особливості практично на всіх рівнях мови. Отже, комп'ютерні терміни за їхнім смисловим спрямуванням та функціональністю в області комп'ютерних наук можна класифікувати наступним чином:

1. Терміни, які визначають типи комп'ютерів та їх фізичні елементи:

Altavoces, BIOS (Sistema Básico de Entrada/Salida), CPU (Unidad Central de Procesamiento), disco duro, GPU (Unidad de Procesamiento Gráfico), SSD (Unidad de Estado Sólido), teclado, ratón/mouse, ordenador, botón principal, botón secundario, tarjeta madre, placa de expansión, unidad óptica, auriculares, cable de alimentación, cable de datos, conector, conector de alimentación, ventilador, webcam, tarjeta de red, tarjeta de sonido, rueda de desplazamiento, ordenador, dispositivo, disipador térmico, circuito integrado, disco duro, hardware, monitor, pantalla, pantalla táctil, ranura de expansión, tarjeta gráfica, webcam.

Терміни з цієї категорії, позначають поняття, що ближчі до пересічних користувачів, наприклад, мишка, екран, роз'єми й диски. Можна виділити тенденцію, що ці терміни у більшості є або калькою, як у випадку *placa madre, tarjeta de red, disipador térmico*, або лексикою, що перейшла із загальноновживаної, як *teclado, boton principal, altavoces*. Отже, вони мають назви більш адаптовані до іспанської мови, що легше сприймати іспаномовному суспільству.

2. Терміни, пов'язані з програмним забезпеченням та різними програмами:

Adware, API (Interfaz de Programación de Aplicaciones), aplicación, código fuente, compilador, firmware, programa, software, BIOS, configuración, escritorio, menú, sistema operativo.

Подібним чином програмне забезпечення, комбінує запозиченні терміни (*firmware, Adware, API*), кальку (*sistema operativo, código fuente*) та *escritorio*, що набуло нового значення.

3. Терміни, що позначають мережу та зв'язок:

DNS (Sistema de Nombres de Dominio), FTP (Protocolo de Transferencia de Archivos), HTTP (Protocolo de Transferencia de Hipertexto), HTTPS (Protocolo de Transferencia de Hipertexto Seguro), IP (Dirección IP), router, conexión, Internet, LAN, modem, WAN.

У цій категорії домінують англiцизми, а саме абрeвіатури, оскільки означувані поняття є дуже об'ємними, а саме функціонування єдиної мережі складним.

4. Терміни, пов'язані з безпекою даних та захистом:

Antivirus, encriptación, firewall, cortafuego, malware, phishing, seguridad, spyware, autenticación, hacker, spam, ciberespacio, copia de seguridad, piratería en línea, protocolo.

Поняття пов'язані з безпекою та захистом інформації переважно позначені неадаптованими запозиченнями з англійською (*hacker, spam, malware, fishing, firewall, antivirus*). Вони використовуються в своїй оригінальній формі, оскільки широко впроваджені та відомі у світі інформаційних технологій.

5. Терміни розробки та мови програмування:

Algoritmo, clase, API (Interfaz de Programación de Aplicaciones), código fuente, compilador, firmware, SQL (Lenguaje de Consulta Estructurado), ciclo, depuración, error, función, interfaz, programación, variable.

Програмування – це галузь щільно пов'язана з математикою, саме тому в цій категорії зустрічаються міжнаукові терміни, такі як *algoritmo, clase, error, función*. Але оскільки це сфера активної міжнародної кооперації та програмісти

послугуються між собою в основному англійською мовою, чимало є запозичень з англійської.

6. Терміни на позначення зберігання інформації та аналізу даних:

Bit, byte, CPU (Unidad Central de Procesamiento), gigabyte, terabyte, procesador, SSD (Unidad de Estado Sólido), GPU (Unidad de Procesamiento Gráfico), memoria caché, memoria RAM, archivo, arroba, banco de datos, bandeja de entrada, bandeja de salida, base de datos, barra, carpeta, ciberespacio, correo electrónico, enlace, megabyte, navegador web, portapapeles, registro,

7. Загальні дії :

Conectar, descargar, desconectar, cortar, copiar, enviar, ejecutar, formatear, instalar, pegar, recibir, reparar, restaurar, subir.

Більшість з цих термінів є власне іспанськими дієсловами, що розширили свою семантику, як, наприклад, *conectar, enviar, recibir, reparar*. Причиною такої тенденції є те, що нові винаходи позначають іменниками, прикметниками, як от програми, складові комп'ютера, додатки. Такі терміни є дуже стандартизованими. А от коли ми говоримо про користування цими нововведеннями, все залежить від спеціалістів. Для іспаномовних в цій сфері більш природним є використання іспанських дієслів.

2.3 Інтерпретація комп'ютерних термінів

Інтерпретація комп'ютерних термінів полягає у розумінні їхнього значення, зв'язків із означуваним поняттям, а також у правильному застосуванні на практиці. Цей процес є необхідною складовою не лише професійної комунікації в галузі використання комп'ютерних наук та технологій. Інтерпретація допомагає користувачам краще розуміти технічні аспекти комп'ютерів, програмного забезпечення та Інтернету, допомагає уникнути непорозумінь, підвищуючи комп'ютерну грамотність, тим самим даючи їм можливість самостійно вдосконалювати власні навички та розвиватися в цій сфері. Комп'ютерні терміни утворюють свою терміносистему, де значення одних термінів може визначатися їх взаємозв'язками та з іншими та конкретними контекстами.

Серед комп'ютерних термінів багато абревіатур, що допомагають передати об'ємні поняття кількома літерами. Звичайно пересічні користувачі не можуть знати їх всіх, а тому часто змушені шукати розшифровку. Саме тому у непрофільних статтях дуже часто при першій згадці абревіатури у дужках подається пояснення, а надалі в тексті подається вже без нього.

У цьому випадку важливою є унормовування термінів в сфері комп'ютерної техніки та інформаційних технологій є важливим аспектом для забезпечення чіткості, стандартизації та загального розуміння термінів у міжнародному масштабі. Виникає необхідність уніфікації термінології для забезпечення ефективної комунікації між представниками різних країн.

На міжнародному рівні існують різні організації, які займаються стандартизацією комп'ютерної термінології. Наприклад, Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) та Міжнародна електротехнічна комісія (IEC), які спільно розробляють стандарти для комп'ютерної техніки та інформаційних технологій. Ці стандарти включають у себе і термінологічні словники з точними визначеннями, правила їх вживання та перекладу.

Питання перекладу термінів у межах комп'ютерної термінології є важливим, оскільки це сприяє міжнародній інтерпретації термінів. При перекладі комп'ютерної термінології важливо дотримуватися стандартизованих термінів, які визначені міжнародними стандартами, а також враховувати специфіку мови та культури кожної конкретної мови. Це допомагає уникнути непорозумінь та забезпечити однозначне розуміння термінів у всьому світі. Таким чином, стандартизація та нормативізація комп'ютерної термінології на міжнародному рівні сприяє полегшенню спілкування в галузі інформаційних технологій та забезпечує її зрозумілість у різних країнах та мовних середовищах.

Оскільки постійно зростає освіченість суспільства та в мові простежується тенденція до «термінологізації», все частіше поза фаховим спілкуванням вживається лексика, що є спеціалізованою для галузі комп'ютерної науки [4, с.170]. Молоді люди сьогодні мають високий рівень комп'ютерної грамотності та послуговуються деякими комп'ютерними термінами на рівні із сленгом. Загалом сьогодні кожен, хто

активно користується комп'ютерами хоча б базово знайомий з термінологією завдяки великій кількості доступної інформації про них, стандартизованим функціям та поширенню різних девайсів. Маркетологи часто використовують деякі терміни в рекламі, аби апелювати до активних користувачів, звучати прогресивно та новітньо або як ознаку діджиталізації бренду. Крім цього, комп'ютерні терміни все частіше з'являються в офіційно-діловому стилі [16, с.151], оскільки з постійною комп'ютеризацією господарства виникає потреба у довідках, реєстраціях, оформленні бізнесу, судових позиках тощо.

Отже, інтерпретація комп'ютерних термінів передбачає розуміння і пояснення значення різних термінів, що використовуються в галузі комп'ютерних наук і технологій. Таке тлумачення може набувати різних форм:

– Визначення та пояснення. Цей підхід полягає в тому, щоб чітко визначити термін та пояснити його значення, що може включати в себе опис його функцій, властивостей, особливостей. Найяскравішим прикладом використання цього методу є словники.

– Подання у контексті. Іноді ширший контекст допомагає користувачам зрозуміти, термін, так би мовити, на практиці, через сферу застосування.

– Приклади та ілюстрації. Використання прикладів, особливо візуальних зразків, допомагають вибудувати в голові образ, уявити саме поняття, що його позначає термін. Це може бути демонстраційне відео, схема, картинка або графіки. Варто зазначити, що це метод найбільш ефективний для термінів, що позначають фізичні об'єкти, наприклад, складові комп'ютера.

– Порівняння або протиставлення. Порівняння схожих термінів або технологій, щоб підкреслити їх відмінності та схожості, допомагає користувачам зрозуміти нюанси значення та використання одразу кількох термінів.

– Опис, на нашу думку, є найкращим способом інтерпретації для неспеціалістів комп'ютерної науки. Він є не таким сухим й чітким як визначення, бо не ставить на перше місце влучність, точність і короткість форми. Опис залучає ширший контекст, йому властиві загальновідомі слова замість великої кількості термінів. Він дає змогу зрозуміти не лише, що це за поняття, а і його функції, використання, значення.

– Багатомовна інтерпретація. Надання інтерпретацій комп'ютерних термінів на різних мовах, або ж переклад, полегшують спілкування та взаєморозуміння у багатомовних середовищах та покращує міжнародне співробітництво.

2.4 Вплив комп'ютерної термінології на систему мови

Враховуючи, що залежність суспільства від комп'ютерних технологій постійно зростає, а також зважаючи на швидкий розвиток самих комп'ютерних систем та мережі інтернету, очевидним стає практичне значення комп'ютерної термінології для різних сфер життя, зокрема й для мови загалом [8, с.26]. Комп'ютерні терміни стали невід'ємною частиною загальноповсякденної мови, впливаючи на її структуру та словниковий запас. Це відбувається через глибоке проникнення комп'ютерів та інформаційних технологій у всі сфери життя суспільства. Спочатку комп'ютерні терміни мали вузькоспеціалізований характер, але з розвитком технологій вони стають все більш загальноповсякденними.

Такі слова, як *internet*, *contrasena*, *aplicacion* перестали бути термінами лише для фахівців та стали частиною повсякденної мови. Інформаційна революція у другій половині ХХ століття дала поштовх формуванню та розвитку комп'ютерної термінології. Таким чином, у 80–90–ті роки вона наповнилася великою кількістю лексичних нововведень, які, за підрахунками деяких лінгвістів, становлять 10% від загальної маси всіх неологізмів, що утворилися в той час [3, с.58].

Комп'ютерна термінологія піддається процесам уніфікації та розвивається, що вимагає постійної уваги термінознавців та пересічних користувачів до дотримання принципів термінотворення та вживання цих термінів [16, с.93]. Все ще більшість термінів зі сфери комп'ютерних технологій лишаються складними для розуміння для тих, хто не має належної спеціалізації у цій галузі. Однак постійне розширення комп'ютерної термінології надає мовознавцям більше матеріалу для дослідження та аналізу. Вчені можуть досліджувати зміни в значеннях існуючих слів та термінів під впливом комп'ютерної термінології, простежувати як ці слова розвиваються та змінюють своє значення із розвитком технологій. Створення вченими ключових понять у цій галузі, таких як «термінологічна система» (терміносистема),

«термінологія», стало основним критерієм для аналізу раніше висловлених лінгвістами ідей. Крім того, у зв'язку з ними почала з'являтися низка теоретичних і практичних дефініцій поняття термін. Загалом, дослідження впливу комп'ютерної термінології на різні аспекти мови сприяє виявленню нових закономірностей у розвитку мови в цифрову епоху.

Основний вплив комп'ютерних термінів на систему мови полягає в збільшенні словникового запасу словникового запасу та формуванні нових мовних структур. Процес переходу терміна зі спеціальної лексики до загальної мови може бути пришвидшеним або поступовим, коли спершу він зберігає відокремленість доки не стане загальновідомим й зрозумілим [1, с.236]. Часто нові мовні тенденції з'являються спершу у термінології, певні семантичні і словотворчі особливості, а вже потім переносяться на загальномовні процеси [1, с.234].

Поява великої кількості нових комп'ютерних термінів спонукає фахівців до формування єдиної системи загальноприйнятих комп'ютерних термінів, які мають відповідати міжнародним стандартам та нормам сучасної літературної мови. Наприклад, *en línea* стало означенням для опису дій та процесів, що відбуваються через Інтернет, наприклад, *tienda en línea*, *clase en línea*, *seminario en línea*, *solicitud en línea*. Комп'ютерні терміни не є ізольованими. Вони тісно пов'язані з іншою лексикою, мають морфологічні ознаки, утворюють стійкі словосполучення, та виконують синтаксичні ролі в реченнях. Відбувається процес детермінологізації, коли комп'ютерні терміни переходять зі спеціалізованої мови в загальнолітературну. Оскільки все більше наук співпрацюють з комп'ютерними технологіями збільшується кількість міжгалузевих термінів, що можуть зберігати чи змінювати (повністю або частково) своє значення.

Термінологія починається з поняття, а потім переходить до визначення, адже ми маємо бути впевненні, що термін відповідає саме цьому поняттю, а не схожому чи синонімічному. Як наслідок, термінологічні словники надають перевагу вичерпним описовим визначенням понять, які часто також вказують на зв'язки між спорідненими поняттями. Лексикографія загальної мови є менш виразною і головним чином спрямована на уникнення ідентичних визначень, якщо тільки слова не є повністю

синонімічними. Оскільки термінологія починається з понять, а поняття в одній галузі утворюють структуровану множину, і оскільки технічні словники спеціальної галузі адресовані людям, які вже є експертами, термінологічні довідники часто подають статті в систематичному порядку, на відміну від алфавітного порядку загальномовних словників. Систематичне впорядкування вже саме по собі є спробою відтворити понятійну систему спеціального фаху. Упорядкування за поняттями також дозволяє краще укладати багатомовні словники, оскільки теоретично поняття є однаковим для всіх мов, а різниця полягає в позначенні.

Висновки до другого розділу

Різке збільшення доступних тільки для фахівців особливих термінів, і в той же час інтенсивне проникнення спеціальної термінології в загальнолітературну мову, викликає інтерес мовознавців і дає багато матеріалу для подальшого вивчення. Сучасна іспанська комп'ютерна термінологія неоднорідна через те, що процес номінації нових термінів може відбуватися шляхом запозичення з інших мов або за допомогою вже існуючих слів.

Оскільки саме США відіграли ключову роль у розробці та розвитку обчислювальних машин та програмного забезпечення кінця ХХ століття, переважна більшість понять вперше названо англійською. Це було як причиною, так і стимулом для швидкої стандартизації, тому чимало термінів в іспанській мові були запозиченнями з англійської, наприклад, *modem, firmware, spam, Internet, hardware*. Деякі терміни є калькою: *código fuente, correo electrónico, placa madre*. Вторинна номінація збільшує термінологію якісно та кількісно через розширення семантики вже наявних слів, наприклад, *barra, subir, teclado, tarjeta*. Нові терміни можуть також виникнути шляхом деривації (*ciberespacial, auriculares, procesador*), аббревіації (*GPU, HTTP, WAN; LAN*), словоскладання (*tarjeta de red, contraseña, ranura de expansión*). Комп'ютерні терміни відповідно до значення та сфери використання можна поділити наступним чином: комп'ютери та їх складові, програмне забезпечення та додатки, мови програмування та розробка забезпечення, безпека даних, зберігання та обробка інформації, мережа та зв'язок та універсальні дії.

Присвоєння спеціальних термінів науки та техніки – це свідомий процес, спрямований на створення системи термінології. Інтерпретація комп'ютерних термінів є ключовим аспектом для їх розуміння, яке включає з'ясування значення та зв'язку з поняттями, а також їх практичне застосування. Це необхідна складова як для професійної комунікації в галузі комп'ютерних наук і технологій, так і для загального розуміння технічних аспектів комп'ютерів, програмного забезпечення та Інтернету. Уникнення непорозумінь і підвищення комп'ютерної грамотності користувачів можуть бути досягнуті саме через правильну інтерпретацію. Комп'ютерні терміни формують терміносистему, де взаємозв'язок між ними та контекстами визначає їх значення. У цьому контексті стандартизація та уніфікація термінології на міжнародному рівні, зокрема за участю таких організацій, як ISO та IEC, грає ключову роль у полегшенні спілкування та забезпеченні однозначного розуміння термінів у різних країнах. Питання перекладу також важливе, оскільки воно впливає на міжнародну інтерпретацію термінів. Такий різномовний підхід полегшує спілкування та взаєморозуміння в міжнародних середовищах. Все це сприяє розвитку комп'ютерної грамотності та покращує ефективність у галузі комп'ютерних наук і технологій.

ВИСНОВКИ

Термінологія відображає розвиток науки, технологій та мови. Дослідження в цій галузі спрямовані на розуміння того, як терміни виникають, розвиваються та змінюються, а також на вивчення взаємозв'язків між мовою, наукою та суспільством. Існує багато підходів до визначення сутності поняття термінологія, у нашому дослідженні ми відштовхувалися від набору лексики, якою послуговуються спеціалісти певної науки, в нашому випадку – комп'ютерних технологій.

На першому етапі дослідження було зібрано теоретичний матеріал про термінологію, зокрема про комп'ютерні терміни. Було визначено, що термінологія є невід'ємною частиною лексичної системи літературної мови. Визначення поняття її складових елементів, термінів, є дискусійним, адже вони відрізняються від інших категорій слів тим, що містять у собі дуже великий обсяг інформації. Однак, більшість термінознавців обов'язковими до терміна вимогами визнають такі як: однозначність, точність, коротка форма, стандартизація, стилістична нейтральність. Встановлено, що комп'ютерна термінологія є найбільш динамічною системою, що невинно поповнюється новою лексикою, що зумовило актуальність дослідження.

Було визначено, що існує взаємодія між термінами та загальноживаною лексикою, як правило, за рахунок запозичень та зміни семантики окремого компонента в семантичній структурі вже існуючої в мові лексеми: загальноживане слово стає терміном (*subir, tarjeta, rueda*) – йдеться про процес термінологізації, з одного боку, та детермінологізації, коли термін стає загальноживаною лексемою, наприклад, *ordenador*, комп'ютер, з іншого. Описані основні функції комп'ютерних термінів: номінативна – називати наукові поняття; комунікативна, яка полягає в передачі та використанні інформації фахівцями певної галузі; дефінітивна функція, яка визначається наявністю в термінів визначень, тобто дефініцій.

На другому етапі дослідження для виявлення семантичних особливостей були відібрані комп'ютерні терміни з відкритих електронних джерел. Представлено походження комп'ютерних термінів: термін може бути запозичений з іншої мови (*adware, router*); наявні слова також набувають нових значень (*arroba, escritorio, menú*); нові терміни з'являються в процесі деривації (*ciberespacio, conector*,

programación), абрєвіації (*WAN, SSD, BIOS*), словоскладання (*disco duro, altavoz, copia de seguridad*). Отже, походження термінів є неоднорідним.

Було використано метод вибірки для виокремлення семантичних груп на основі суміжності означуваних понять. Терміни були поділені на ті, що позначають складові елементи комп'ютера; програмне забезпечення; позначення мережі та зв'язку; мови програмування та їх розробка; інформація, повідомлення та обробка даних; безпека й захист системи; терміни, що позначають універсальні дії. Встановлено, що у категоріях термінів зі сфери програмування та безпеки даних переважають англїцизми та абрєвіатури, що відображає складність та міжнародний характер зазначених технологій. У категоріях будови комп'ютера та програмного забезпечення зустрічаються як запозичення, так і власне іспанські слова, що набули нових значень. Це можна пояснити більш тісним контактом з користувачами. Поняття мережі та зв'язку є багатокомпонентними, що підтверджується великою кількістю абрєвіатур, які обслуговують цей напрям, адже ці короткі форми влучно та стисло передають інформацію, закладену в них. У групі дій у комп'ютерній сфері зафіксовано найбільше власне іспанських слів. Причина полягає у наступному: в той час, як нові поняття позначаються іменниками та прикметниками – такі терміни є стандартизованими на міжнародному рівні, – оперування цими нововведеннями покладається на спеціалістів різних країн, які обирають рідну для них мову.

Деякі іспанські комп'ютерні терміни мають синоніми: *base de datos* є калькою англїйського *database*, *banco de datos* є іспанізованим, де *banco* уособлює концепт надійного зберігання. Також можна виділити *firewall* і *cortafuego*, *placa madre* і *tarjeta base*. Особливістю є те, що один термін є адаптованим чи неадаптованим запозиченням з англїйської, а інший утворено засобами, притаманними іспанській мові.

На відміну від інших технічних термінів, завдяки всебічному проникненню комп'ютерів у всі сфери нашого життя, комп'ютерні терміни поступово втрачають свою вузьку спеціалізацію. Все частіше ними послуговуються не лише професіонали, а й звичайні користувачі. Зростання словникового запасу та формування нових мовних структур є основними процесами, що відбуваються в мові під впливом

комп'ютерної термінології. Перехід термінів зі спеціалізованої мови до загальної може бути поступовим або пришвидшеним, що залежить від їх використання та розповсюдження. Постійний розвиток технологій спонукає до оновлення та уніфікації комп'ютерної термінології, що відбувається як на міжнародному, так і на національному рівнях.

Комп'ютерними термінами послуговуються дві основні категорії мовців: спеціалісти цієї сфери та пересічні користувачі. Для всіх них важливою є інтерпретація термінів, тобто належне пояснення та розуміння термінів у різних типах текстів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова, Л. Є. Словоскладання й основоскладання в мовній терміносистемі. Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. № 12: Луцьк, 2003. с. 234–238.
2. Азарова, Л. Є.; Лепко, Г. В. Основні визначення типів номінації в сучасному мовознавстві. Рідний край. Вінниця, 2010. с. 86–90
3. Балюта Е. Г.; Єнікеєва, С. М. Лінгвістична характеристика комп'ютерної терміносистеми іспанської мови. Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки, Запоріжжя, 2001. с.15–17.
4. Боярова, Л. Термінологія як об'єкт сучасної загальномовної лексикографії. Збірник «Культура слова» – №89, Харків, 2018. с. 167-176
5. Булик–Верхола С. З., Верхола, Я. О. Поповнення української комп'ютерної термінології. Напрямок 1. Засоби масової інформації. Видавничий дім «Гельветика». Запоріжжя, 2021. с. 83–87.
6. Білецький А.О. Про мову і мовознавство: Навч. посібник для студентів філол. спец. вищ. навч. закладів. К.: »АртЕк», Київ, 1997. 224 с.
7. Гаврилова, О. В. Процеси калькування в сучасній українській мові (на прикладах комп'ютерної лексики). Science and Education a New Dimension. Philology, VI (45). Is.152. – Будапешт, 2018. с. 25–29.
8. Грицик Н., 'Комп'ютерна термінологія та основні способи її перекладу', Матеріали XVIII Міжнародної науково практичної інтернет конференції "Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД", Переяслав–Хмельницький, 2013. 5 с.
9. Д'яков А. С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. Київ: КМ Academia, 2000. 216 с.
10. Іленков А. Термінологія та її роль у представленні знань. Вісник: Проблеми української термінології. № 648. Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», Львів, 2009. с. 24–29.

11. Кізіль М. А. Структурно–семантичні та соціофункціональні параметри метатерміносистеми англійської мови сфери комп'ютерних технологій : дис. ... канд. філ. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2016. 298 с.
12. Кірієнко А. Структурно–семантичні особливості неологізмів запозичень у медіа сфері сучасної німецької мови. Кривий Ріг, 2020. 73 с.
13. Кияк Т. Функції та переклад термінів у фахових текстах. Вісник Національного ун–ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». № 620. Львів, 2008. с. 35.
14. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. 2–ге вид. Київ : Академія, 2005. 368 с.
15. Літературознавчий словник–довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка: ВЦ «Академія» Київ, 2007. 752с.
16. Ментинська І. Мовностилістичні проблеми української комп'ютерної термінології. Вісник Нац. ун–ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» № 709. Львів, 2011. с. 92–95.
17. Ментинська І. Комп'ютерні терміни в офіційно–діловому дискурсі: мовностилістичні аспекти. Інформація, комунікація, суспільство, Херсон, 2014. с.152.
18. Ментинська І. Сучасні тенденції термінознавчих досліджень (на матеріалі комп'ютерної термінології). Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика" : Збірник наукових праць (31). Херсон, 2018. с. 33–38.
19. Нецветова, А. А. Структурно–семантичні особливості комп'ютерної термінології в сучасній англійській мові. Дніпро, 2018. 49с.
20. Осипенко З.М. Різновиди термінів і їх семантичні особливості. Мовознавство. №2м Львів, 1974. с. 65-69.
21. Панченко С. Термінологія в її історичному розвитку. Вісник Держ. ун–ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології» : матер. 6–ї Міжн. наук. конф. СловоСвіт 2000. № 402. Львів, 2020. с. 82–84.
22. Рогач Л. В. Семантична основа лінгвістичних термінів в українській та англійській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Л. В. Рогач. Київ, 2000. 11 с.

23. Симоненко Л. О. Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку. Українська термінологія і сучасність: збірник наукових праць. Київ: КНЕУ, 2001. № IV. с. 3–8.
24. Степанов О. Д. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Тези доповідей Всеукраїнської науково–практичної Інтернет–конференції студентів, аспірантів та молодих науковців «Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи»(МН–2019), м. Вінниця, 11–30 травня 2019. 3 с.
25. Тихоша В.І. Структурно–семантичні особливості медичних термінів української мови. Філологічні науки, 20, Київ, 2003 с.100–104.
26. Черкасова Е. С. Комп'ютерна термінологія та способи її перекладу, Термінознавство: традиції та перспективи розвитку : матеріали XV Всеукраїнської наук.–практ. конф., Харків, 15 груд. 2021. с. 55–56.
27. Четверікова О. Комп'ютерні терміни та аббревіатури редакційно–видавничої спрямованості. Ізмаїл:ІДГУ, 2017. 6с.
28. Щур І.І. Підмова спілкування комп'ютерщиків: комунікативно–прагматичний аспект, Мовні і концептуальні картини світу : зб. наук. пр – К:ВПЦ «Київ. ун–т» Вип. 9. Київ, 2003. с. 351–355
29. Єнікеєва Є.М. Особливості перекладу термінів на українську мову. Є.М. Єнікеєва. – Вісник СумДУ, – №5(26) – Суми, 2001. с.54–59.
30. Янковець О. Англійська прикордонна термінологія: структурно–семантичний, когнітивний і функціональний аспекти: дис. ... д–ра філософії в галузі філології: 03. Чернівці. 2021. 316 с.
31. Ahmad K. Terminology workbenches and the engineering of special languages. Proceedings of the 3rd TermNet Symposium on Terminology in Advanced Microcomputer Applications. – TermNet, Vienna, Austria. 1994. – P. 5–52.
32. Antia B.E. Terminology and Language Planning: An alternative framework of practice and discourse. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 2000. 265 p.
33. Biocca F. Communication in the Age of Virtual Reality. Lawrence Erlbaum Associates, New York, 1995. – 356 p.

34. Bogachyk M., Bihunov D. The structural–semantic features of computer terms in English. *Cognitive Studies*, 20 Warsaw. 2020, 15 p.
35. Cabre M. Teresa. *Terminology: theory, methods, and applications*; edited by Juan C. Sager; translated by Janet Ann DeCesaris. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1999. 263 p.
36. Crystal D. *Language and the Internet* / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 272 p.
37. Diccionario Etimológico. Diccionario Etimológico Castellano en Línea. URL: <https://etimologias.dechile.net/>
38. Dubuc R. *Terminology: A practical approach*. Canada National Library, 1997. 196 p.
39. Dubuc R. *Manuel pratique de terminologie* . 2nd edn. Brossard (Quebec): Liguattech. 1985. 158 p.
40. Real Academia Española. *El diccionario de la lengua española*. La 23^a. edición 2014. URL: <https://www.rae.es/>
41. Sonneveld, H, Loenning, K. *Introducing terminology*. Terminology, Amsterdam, 1994. p.1-6.

ДОДАТКИ

Додаток 1

ДЖЕРЕЛА ТЕРМІНІВ

1. <https://www.pccomponentes.com/ordenadores>
2. <https://elpais.com/mexico/escaparate/2022-06-22/transfiere-los-datos-a-tu-disco-duro-de-forma-rapida-y-segura.html>
3. https://elpais.com/elpais/2020/01/21/escaparate/1579623979_505880.html
4. <https://www.instagram.com/esecopc?iqsh=ZGQ4Z3AwOHBsdHUy>
5. <https://concepto.de/procesador/>
6. <https://concepto.de/ordenador/>
7. [https://es.wikipedia.org/wiki/Rat%C3%B3n_\(inform%C3%A1tica\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Rat%C3%B3n_(inform%C3%A1tica))
8. <https://www.info-computer.com/blog/cual-es-el-funcionamiento-de-un-ordenador.html>
9. <https://view.genial.ly/613c73f87602e60d614132b2/presentation-como-funciona-un-ordenador>
10. <https://desarrollarinclusion.cilsa.org/tecnologia-inclusiva/que-es-un-lenguaje-de-programacion/>
11. <https://concepto.de/lenguaje-de-programacion/>
12. <https://concepto.de/software-de-sistema/>

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ ІСПАНСЬКОЇ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

A

Actualizar – Оновити

Adware – Рекламне програмне забезпечення

Altavoces – Колонки

Algoritmo – Алгоритм

Antivirus – Антивірус

API (Interfaz de Programación de Aplicaciones) – API (Інтерфейс програмування додатків)

Aplicación – Додаток

Archivo – Файл

Arroba – Равлик (@)

Auriculares – Навушники

Autenticación – Аутентифікація

B

Banco de datos – База даних

Bandeja de entrada – Вхідні (повідомлення)

Bandeja de salida – Вихідні (повідомлення)

Base de datos – База даних

Barra – Рядок, строка

BIOS (Sistema Básico de Entrada/Salida) – BIOS (Базова система введення/виведення)

Bit – Біт

Botón – Кнопка

Botón principal – Ліва кнопка миші

Botón secundario – Права кнопка миші

Byte – Байт

C

Ciclo – Цикл

Cable de alimentación – Кабель живлення

Cable de datos – Дата–кабель

Carpeta – Папка

Ciberespacio – Кіберпростір

Ciclo – Цикл

Circuito integrado – Інтегральна схема

Clase – Клас

Código fuente – Вихідний код

Compilador – Компілятор

Computadora de escritorio – Стаціонарний комп'ютер

Conductor – Провідник (електричний)

Conectar – Підключити

Conector – Роз'єм

Conector de alimentación – Роз'єм живлення

Configuración – Налаштування

Conexión – Підключення

Contraseña – Пароль

Copia de seguridad – Резервне копіювання

Copiar – Копіювати

Correo electrónico – Електронна пошта

Cortar – Вирізати

CPU (Unidad Central de Procesamiento) – Центральний процесор (ЦП)

D

Decodificar – Розкодувати

Descargar – Завантажити

Desconectar – Відключити

Disco duro – Жорсткий диск

Desinstalar – Видалити

Disipador térmico – Тепловий радіатор

Dispositivo – Пристрій

Dispositivo de almacenamiento – Пристрій для зберігання

DNS (Sistema de Nombres de Dominio) – DNS (Система доменних імен)

E

Ejecutar – Виконати

Encriptación – Шифрування

Enlace – Посилання

Enviar – Відправити

Escritorio – Робочий стіл

Error – Помилка

F

Firewall / cortafuego – Брандмауер

Firmware – Програмне забезпечення вбудованої системи

Formatear – Форматувати

Formulario – Форма

FTP (Protocolo de Transferencia de Archivos) – FTP (Протокол передачі файлів)

Función – Функція (міжнауковий)

G

Gigabyte – Гігабайт

GPU (Unidad de Procesamiento Gráfico) – Графічний процесор (ГП)

H

Hacker – Хакер

Hardware – Апаратне забезпечення

HTTP (Protocolo de Transferencia de Hipertexto) – HTTP (Протокол передачі гіпертексту)

HTTPS (Protocolo de Transferencia de Hipertexto Seguro) – HTTPS (Безпечний протокол передачі гіпертексту)

I

Instalar – Встановити

Inteligencia artificial – Штучний інтелект

Interfaz – Інтерфейс

Internet – Інтернет

IP (Dirección IP) – IP-адреса

L

LAN (Red de Area Local) – LAN (Локальна мережа)

M

Malware – Шкідливе програмне забезпечення

Megabyte – Мегабайт

Memoria caché – Кеш–пам'ять

Menù – Меню

Monitor – Монітор

Módem – Модем

N

Navegador web – веб–браузер.

O

Ordenador– Комп'ютер

P

Pantalla – Екран

Pantalla táctil – сенсорний екран

Página web – сторінка в Інтернеті

Pegar – Вставити

Phishing – Фишинг

Piratería en línea – піратство в Інтернеті

Placa de expansión – Розширювальна плата

Placa madre – Материнська плата

Portapapeles – буфер обміну

Procesador – Процесор

Programación – Програмування

Protocolo – Протокол

R

RAM (Memoria de Acceso Aleatorio) – ОП (Оперативна пам'ять)

Ranura de expansion – Слот для розширення

Raton – Миша

Recibir – Отримати

Registro – Реєстр

Reparar – Відновити (пофіксити)

Restaurar – Відновити (дані)

Router – Роутер

Rueda de desplazamiento – коліщатко для гортання на мишці

S

Sistema operativo – Операційна система

Software – Програмне забезпечення

Spam – спам

Spyware – Шпигунське програмне забезпечення

SQL (Lenguaje de Consulta Estructurado) – SQL (Мова структурованих запитів)

SSD (Unidad de Estado Sólido) – Твердотільний накопичувач (SSD)

Subir – Вивантажити

T

Tarjeta de red – Мережева карта

Tarjeta de sonido – Звукова карта

Tarjeta grafica – Відеокарта

Tarjeta madre – материнська плата

Teclado – Клавіатура

Terabyte – Терабайт

U

Unidad optica – Оптичний привід (наприклад, CD/DVD–привід)

V

Variable – Змінна

Ventilador – Вентилятор

W

WAN (Red de Area Amplia) – WAN (Широкополосна мережа)

Webcam – Веб–камера

RESUMEN

La revolución informática ha cambiado la forma en que percibimos la información, nos comunicamos, aprendemos y trabajamos. Debido a la informatización de todas las esferas de la vida, el sistema lingüístico se renueva constantemente con nuevos términos. De esta manera, surge la necesidad de comprender esta terminología, algo esencial no sólo para los lingüistas, sino también para los profesionales de la tecnología y los usuarios cotidianos. El español no es una excepción. Su vocabulario se actualiza constantemente con nuevo vocabulario relacionado con el campo de la informática, que requiere una investigación detallada y un análisis profundo.

La terminología refleja el desarrollo de la ciencia, la tecnología y el idioma. La investigación en este campo tiene por objetivo comprender cómo surgen, se desarrollan y cambian los términos, así como estudiar las interrelaciones entre lengua, ciencia y sociedad. Existen muchos enfoques para definir la naturaleza del concepto de terminología; en nuestro estudio tomamos como punto de partida el conjunto de vocabulario utilizado por los especialistas en una ciencia concreta, en nuestro caso, la tecnología de computadores.

Primeramente recopilamos el material teórico sobre la terminología, en particular sobre los términos relacionados con los ordenadores. Se determinó que la terminología es parte integrante del sistema léxico de cualquier lengua literaria. La definición de término y concepto de sus elementos constitutivos es controvertida, porque los términos se diferencian de otras categorías de palabras porque contienen mucha información, ya que los conceptos de ciencia y tecnología son más complejos que las cosas que utilizamos en la vida cotidiana. Sin embargo, la mayoría de los estudiosos plantean requisitos para el término como la falta de ambigüedad, la precisión, la forma abreviada, la estandarización y la neutralidad estilística. Se ha establecido que la terminología de los ordenadores es el sistema más dinámico, que se actualiza constantemente con nuevo vocabulario.

Se ha determinado que existe una interacción entre los términos y el vocabulario común, lo que se demuestra en los procesos de terminologización, cuando una palabra común se convierte en término (*subir, tarjeta, rueda*), y de determinologización, cuando un término forma parte del vocabulario común (*ordenador*). La denominación de conceptos especiales de ciencia y tecnología es un proceso consciente, cuya finalidad es crear no sólo

un término independiente, sino un término como componente del sistema. Se describen las principales funciones de los términos: nominativa – para denotar conceptos científicos; comunicativa – que consiste en la transferencia y el uso de información por parte de especialistas en un campo concreto; función definitoria – que viene determinada por la presencia de definiciones, es decir, la de definiciones.

La investigación de términos relacionados con la computación es un proceso complejo que se compone de varias etapas, cada una de las cuales tiene por objeto estudiar un aspecto específico de la terminología informática y requiere un análisis minucioso. La semántica estudia los significados de las palabras y frases, así como las relaciones entre estos significados. En esta tesis tocamos casi todos los demás niveles de la lengua para tener una visión global de los términos informáticos, que tienen sus propias peculiaridades en casi todos los niveles de la lengua. Los términos informáticos definen con precisión los conceptos y procesos de la tecnología de la información, lo que los hace importantes para los científicos que investigan la terminología y para los usuarios corrientes que los utilizan en la vida cotidiana. Así pues, los términos informáticos no son sólo el objetivo de trabajos científicos, sino también una importante herramienta de comunicación para un amplio abanico de personas.

En la siguiente fase del estudio, se seleccionaron términos informáticos a partir de fuentes electrónicas abiertas (artículos dedicados a la industria de ordenadores, sitios web de servicios informáticos, recursos para impartir y crear cursos educativos de informática, servicios de programación y redes sociales) para identificar características semánticas del vocabulario usado. Se verifica el origen de los términos, según el cual se identifican las siguientes categorías: el término puede tomarse prestado de otro idioma (*adware, router*). Las palabras existentes también pueden adquirir nuevos significados (*arroba, escritorio, menú*). El caso interesante es, por ejemplo, el término *portapapeles* que ha pasado a la categoría terminológica de ordenador gracias a su similitud con el significado primario: *carpeta-tableta*. Esta carpeta con soporte se utiliza para almacenar temporalmente documentos de forma análoga a los datos de una red. El término *clic* es el resultado de la onomatopeya, significa pulsar los botones del ratón. En cuanto al origen de los términos, también existen derivaciones (*ciberespacio, conector, programación*), abreviaturas (*WAN,*

SSD, BIOS) y palabras compuestas (*disco duro, altavoz, copia de seguridad*). Se comprueba que el origen de los términos es heterogéneo.

A continuación, empleamos el método de muestreo para identificar determinados grupos semánticos basados en la adyacencia de los conceptos. Los términos se dividieron en los que denotan los elementos constitutivos de un ordenador; software; nominación de redes y comunicaciones; lenguajes de programación y su desarrollo; información, mensajes y tratamiento de datos; seguridad y protección de sistemas; y términos que denotan acciones universales. Se ha comprobado que en las categorías de términos de la esfera de la programación y la seguridad de datos predominan anglicismos y abreviaturas, lo que refleja la complejidad y el carácter internacional de estas tecnologías.

En las categorías de estructura informática y software hay tanto préstamos como palabras españolas que han adquirido nuevos significados, lo que se explica por el contacto más estrecho con los usuarios. Los conceptos de red y comunicación son multicomponentes, lo que se confirma por el gran número de abreviaturas que sirven a esta área, ya que estas formas cortas transmiten con precisión la información que contienen. En el grupo de las acciones en el ámbito informático es donde hay más palabras del vocabulario español. La razón es que, mientras que los nuevos conceptos se expresan con sustantivos y adjetivos y dichos términos están normalizados internacionalmente, el manejo de estas innovaciones se deja en manos de especialistas de distintos países para que elijan en su lengua natal. Algunos términos tienen sinónimos: *base de datos* es un calco del inglés *database*, mientras que *banco de datos* está más españolizado: *banco* se utiliza aquí para representar el concepto de almacenamiento seguro. También podemos distinguir *firewall* y *cortafuego*, *placa madre* y *tarjeta base*. La peculiaridad es que el primer término es un préstamo del inglés, mientras que el otro se forma basándose en las reglas de la formación de palabras en el idioma español.

A diferencia de otros términos técnicos, los términos informáticos están perdiendo gradualmente su estrecha especialización debido a la amplia penetración de los ordenadores en todas las esferas de nuestra vida. Cada vez los utilizan más no sólo los profesionales, sino también los usuarios corrientes. La ampliación del vocabulario y la formación de nuevas estructuras léxicas son los principales procesos que tienen lugar en la lengua bajo la

influencia de la terminología informática. La transición de términos de un lenguaje especializado a la lengua literaria puede ser gradual o acelerada, dependiendo de su uso y distribución: *en línea* significa actividades y procesos que tienen lugar en Internet, así *como tienda en línea, clase en línea, seminario en línea o solicitud en línea*. El desarrollo constante de la tecnología fomenta la actualización y unificación de la terminología informática, que se observa tanto a nivel internacional como nacional.

Los términos informáticos son utilizados por dos grandes categorías de hablantes: los especialistas en este campo y los usuarios corrientes. Para todos ellos es importante la interpretación de los términos, es decir, su correcta explicación y comprensión. Con este fin este estudio propone tales métodos como la definición, la contextualización, el ejemplo con material ilustrativo, la comparación o la contraposición y la descripción. Mientras que una definición con explicación es suficiente para los profesionales, la descripción y el contexto deben preferirse para el material destinado a usuarios ordinarios y a estudiantes. En este contexto la normalización y unificación de la terminología a nivel internacional, en particular a través de las organizaciones como ISO e IEC, desempeña un papel fundamental para facilitar la comunicación y garantizar que los términos se entiendan sin ambigüedades en todos los países. La traducción también es importante, ya que afecta a la interpretación internacional de estos términos. Este enfoque multilingüe facilita la comunicación y el entendimiento mutuo en entornos internacionales.